

FAKTY — RELACJE — OPINIE

Ryszard Andrzejak

PROF. DR HAB. MED. ROMAN SMOLIK (1926–2007) — WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

OBITUARY OF PROFESSOR ROMAN SMOLIK (1926–2007)

Profesor Roman Smolik urodził się 16 kwietnia 1926 r. w Tarnowie. Po studiach na wrocławskiej Akademii Medycznej związał się od 1953 r. z II Kliniką Chorób Wewnętrznych, kiedy to pod kierownictwem profesora Antoniego Falkiewicza objął posadę zastępcy asystenta. Pracę doktorską obronił w 1963 r., a w 1969 r. zo-

stał docentem. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w roku 1974, zaś w 1980 — tytuł profesora zwyczajnego.

Przez wszystkie lata swojej działalności zawodowej realizował szczytną misję lekarza, z powodzeniem łącząc trudy pracy klinicznej z wieloma obowiązkami pracownika nauki, nauczyciela akademickiego i wychowawcy młodzieży oraz czynnego organizatora życia wrocławskiej *Alma Mater*. Od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1981 r. kierował Kliniką Chorób Zawodowych Instytutu Chorób Wewnętrznych, a następnie do 30 września 1996 r. był kierownikiem Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Zawodowych AM we Wrocławiu. W latach 1966–1970 pełnił funkcję Prodziekana Wydziału Lekarskiego, a w latach 1970–1978 Prorektora ds. klinicznych Akademii Medycznej we Wrocławiu. Będąc we władzach uczelni, organizował jej współpracę z zakładami przemysłowymi Dolnego Śląska.

Profesor Smolik był patronem 7 habilitacji i promotorem 18 przewodów doktorskich, w tym 16 z zakresu nauk medycznych, jednego z nauk biologicznych i jednego z nauk wychowania fizycznego. Był też promotorem *doktora honoris causa* Akademii Medycznej we Wrocławiu — prof. G. Lehnerta (Erlangen, Niemcy).

Dorobek naukowy prof. Romana Smolika obejmuje ponad trzysta publikacji w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, autorstwo bądź współautorstwo trzech

podręczników i dwóch monografii w dziedzinie medycyny wewnętrznej i medycyny pracy (w tym tłumaczenie podręcznika A. Sturma „Zarys chorób wewnętrznych”, PZWL, Warszawa 1975). Jego prace naukowe z dziedziny medycyny wewnętrznej i medycyny pracy przedstawiały m.in. metabolizm krwinki czerwonej, zmiany enzymologiczne i immunologiczne w patologii wewnętrznej i u narażonych na szkodliwe czynniki środowiska pracy.

Sześciokrotnie w swojej pracy zawodowej odbywał staże naukowe w renomowanych ośrodkach zagranicznych. Były to: Klinika Kardiologii Szpitala Lariboisiere, Paryż, 1962 r. (prof. Y. Bouvrain); Klinika Chorób Wewnętrznych, Solura, Szwajcaria, 1964 r. (prof. S. Moeschlin); Katedra Medycyny Pracy Uniwersytetu, Dundee, Szkocja, 1971 r. (prof. A. Mair); Klinika Chorób Zawodowych Szpitala, Londyn, 1971 r. (prof. D. Hunter); Katedra Medycyny Pracy, Uniwersytet Katolicki, Leuven, Belgia w 1976 r. (R. Lauwerys) oraz Katedra Medycyny Pracy Uniwersytetu Mount Sinai, Nowy Jork, USA, 1979 r. (prof. I.J. Selikoff). Z tych staży naukowych najczęściej i najmilej Profesor wspominał pobyt w Szwajcarii, a prof. S. Moeschlina, obok prof. A. Falkiewicza i prof. A. Kleczeńskiego, uważał za swojego nauczyciela.

Profesor Smolik kilkakrotnie był też zapraszany jako wykładowca (visiting profesor) do renomowanych uniwersytetów i szkół medycznych niemieckich, brytyjskich i amerykańskich. Z tych wyjazdów najczęściej i najmilej wspominał pobyty w roku 1979 i 1981 w Medical School Texas Technical University, Lubbock (USA), gdzie w owym czasie na stypendiach naukowych przebywali ówczesni współpracownicy z Kliniki (dr n. med. W. Sidorowicz i obecny profesor J. Szechiński).

Profesor brał udział w pracach wielu komitetów naukowych i rad naukowych, m.in. Komitetu Podstawowych Nauk Medycznych PAN (1978–1990), Komisji Medycyny Przemysłowej Wrocławskiego Oddziału PAN (1975–1986), Komisji Ekologii Człowieka PAN (1984–1990), Rad Naukowych Instytutów Medycyny

Pracy w Łodzi i Sosnowcu (1978–1991), Rady Naukowej Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni (1981–1986) i Rady Naukowej Zakładów Badawczych i Projektowych „Cuprum” we Wrocławiu (1981–1990). Był też członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Tytułów i Stopni Naukowych w latach 1978–1983 przy Prezydium Rady Ministrów. W latach 1986–1982 był wiceprzewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy, a od roku 1996 — Członkiem Honorowym PTMP. Był też wieloletnim członkiem komitetów redakcyjnych czasopism naukowych wydawanych przez PTMP i Instytut Medycyny Pracy w Łodzi: dwumiesięcznika „Medycyna Pracy” i kwartalnika „International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health”.

Prof. dr hab. n. med. Roman Smolik był współtwórcą systemu ochrony zdrowia nad pracującymi w Polsce. Za swoją działalność naukową uzyskał cztery indywidualne i dwie zespołowe nagrody naukowe Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz liczne nagrody Rektora AM we Wrocławiu. Uhonorowany został również wieloma odznaczeniami, w tym: Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem „Akademia Medica Vratislaviensis Polonia”. W 1991 r. został wyróżniony dyplomem „Men of Achievement” w Cambridge, w Anglii. Od 2004 r. był *doktorem honoris causa* Akademii Medycznej w Lublinie.

Profesor zmarł w domu 9 września 2007 r. Przez prawie ostatnie półtora roku jego życie było dramatycznym zmaganiem się z poczuciem własnej bezsilności i cierpieniem.

Każde życie ma swój początek i koniec. Między początkiem a końcem, na swojej życiowej drodze, każdy

z nas zdaje codziennie egzamin z życia, w tym także w zakresie umiejętności zawodowych i postaw etycznych. Nie należy wątpić, że nasz Mistrz i Nauczyciel zdał go w całej rozciągłości nie tylko jako lekarz, nauczyciel akademicki, pracownik naukowy czy też jako zarządzający uczelnią (kierownik katedry, prodziekan, prorektor), ale też zwyczajnie — jako człowiek. Był On bowiem humanistą, człowiekiem ciepłym, pomagającym otoczeniu, delikatnym, wyrozumiałym i — jak sam o sobie mawiał — „flexibility”. W czasie stanu wojennego, gdy część Jego zespołu klinicznego czynnie pomagała osobom zagrożonym internowaniem poprzez hospitalizowanie ich, Profesor milcząco to akceptował, nalegając jedynie, „aby dokumentacja lekarska była bez zarzutu”.

Wychowany w kulturze słowa nie do końca akceptował kulturę audiowizualną. Trzy lata przed Jego przejściem na emeryturę byłem z Nim i Panią prof. dr hab. Danutą Kabacińską-Knapik z wizytą w ówczesnym Zarządzie KGHM po środki finansowe na komputeryzację i wewnętrzną sieć informatyczną w klinice. Wizyta zakończyła się sukcesem, otrzymaliśmy fundusze, ale Profesor konsekwentnie do ostatniego dnia pracy w klinice komputery omijał z daleka... Pamiętam też, że lubił język łaciński. Niekiedy mawiał: „*nulla est medicina sine lingua Latina*” (nie ma medycyny bez znajomości języka łacińskiego), dlatego przygotowałem w tym języku moją subiektywną krótką charakterystykę Jego osoby: *Semper ideam, semper in altum, semper paratus et fidelis pro aegroti* (zawsze ten sam, zawsze ku wyżynom, zawsze gotowy i wierny choremu).

Zachowajmy Go w pamięci.
Zasłużył na to swoim życiem.